

Διαδικαστικά ζητήματα της προσωρινής διαταγής*

Παναγιώτης Σ. Γιαννόπουλος, Επίκουρος Καθηγητής Νομικής Σχολής ΔΠΘ

Διάγραμμα

1 Εισαγωγή	1
2 Νομική φύση της προσωρινής διαταγής	2
3 Το νομικό πλαίσιο για τη χορήγηση προσωρινής διαταγής υπό το Ν. 4335/2015	2
4 Σχέση της διαδικασίας χορήγησης προσωρινής διαταγής με τη δίκη ασφαλιστικών μέτρων	3
5 Χρονικό πλαίσιο χορήγησης της προσωρινής διαταγής	5
6 Αίτηση προς χορήγηση της προσωρινής διαταγής	7
7 Αυτεπάγγελτη χορήγηση προσωρινής διαταγής.....	7
8 Καθ' ύλην και κατά τόπον αρμοδιότητα	8
9 Κλήτευση του καθ' ου	9
10 Αντικείμενο διαδικασίας προσωρινής διαταγής – προϋποθέσεις χορήγησης της – στοιχεία δικογράφου της αίτησης	10
11 Συζήτηση προσωρινής διαταγής- αποδεικτική διαδικασία	12
12 Εξουσία του δικαστή για την οριοθέτηση του διατασσόμενου μέτρου	13
13 Λειτουργία της προσωρινής διαταγής – δέσμευση εξ αυτής – ανάκληση προσωρινής διαταγής	13
14 Δικαστική δαπάνη	14
Βιβλιογραφία	14

1 Εισαγωγή

Η προσωρινή διαταγή αποτελεί λειτουργικά αναπόσπαστο μέρος της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων με ευρύτατη εφαρμογή στη δικαστηριακή πρακτική. Όπως ορθά παρατηρείται η θεσμική λειτουργία της στην ημεδαπή έννομη τάξη υλοποιεί την επιταγή των άρθρων 20 § 1 Συντ και 6 § 1 ΕΣΔΑ για το έγκαιρο και αποτελεσματικό χαρακτήρα που επιβάλλεται να χαρακτηρίζει την έννομη προστασία· υπό την έννοια αυτή δικαίως της αναγνωρίζεται και υπερνομοθετικό υπόβαθρο. Η παροχή προσωρινής δικαστικής προστασίας με την έκδοση της απόφασης ασφαλιστικών μέτρων συχνά στην πράξη θα είναι ανεπαρκής, αν μέχρι την έκδοση της αντίστοιχης απόφασης δημιουργηθούν τετελεσμένα γεγονότα που θα καταστήσουν

* Εισήγηση στην ημερίδα επιμόρφωσης της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργών (25-26.9.2018). Το κείμενο διατηρεί το ύφος της προφορικής ανάπτυξης της εισήγησης με προσθήκη βιβλιογραφίας

αναποτελεσματική την οριστική δικαστική προστασία. Την πρακτική αναγκαιότητα αυτή καλύπτει η θεσμικά η προσωρινή διαταγή.

2 Νομική φύση της προσωρινής διαταγής

Σύμφωνα με την κρατούσα γνώμη στη νομολογία (arg. e 691 A και 700 § 3 ΚΠολΔ), η προσωρινή διαταγή δεν είναι δικαστική απόφαση, αφού δεν περιέχει καμιά αυθεντική διάγνωση της έννομης σχέσης που ρυθμίζει, στερείται των κατά το άρθρο 93 § 3 του Συντάγματος και 305 του ΚΠολΔ στοιχείων της δικαστικής απόφασης, που ανάγονται από τον νόμο σε προϋποθέσεις του κύρους αυτής και δεν υποβάλλεται σε δημοσίευση, η οποία αποτελεί, κατά το άρθρο 313 § 1 ΚΠολΔ, προϋπόθεση του υπαρκτού της δικαστικής απόφασης. Υπό την ερμηνευτική γνώμη αυτή η προσωρινή διαταγή ανάγεται μόνον σε εκτελεστό τίτλο του άρθρου 904 § 2 στ. ζ` ΚΠολΔ. Αντίθετη γνώμη, με ισχυρότερα ερείσματα στη θεωρία προκρίνει πάντως το χαρακτηρισμό της προσωρινής διαταγής ως συνοπτικής δικαστικής απόφασης.

Περαιτέρω, τα άρθρα 691 A και 700 § 3 ΚΠολΔ ορίζουν ότι οι προσωρινές διαταγές διαλαμβάνουν «τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν αμέσως έως την έκδοση της απόφασης του δικαστηρίου για την εξασφάλιση ή τη διατήρηση του δικαιώματος ή τη ρύθμιση της κατάστασης» και ότι «εκτελούνται μόλις καταχωριστούν, κάτω από την αίτηση ή στα πρακτικά, με βάση σημείωση του δικαστή που τις εξέδωσε». Οι διατάξεις αυτές καθιερώνουν τη δεσμευτικότητα των προσωρινών διαταγών, με την έννοια ότι αρνούνται να προσδώσουν έννομες συνέπειες σε πράξεις που αντίκεινται στο περιεχόμενο τους και επιβάλλουν σιωπηρώς την ακυρότητα, ως κύρωση της παράβασης τους. Περαιτέρω ευθύνες του παραβάτη της προσωρινής διαταγής μπορούν να θεμελιωθούν τόσο σε ποινικό επίπεδο (232 A ΠΚ) όσο και σε αστικό (π.χ. αδικοπρακτική ευθύνη για συνδυασμένη παράβαση των άρθρων 232 A ΠΚ και 914 ΑΚ).

3 Το νομικό πλαίσιο για τη χορήγηση προσωρινής διαταγής υπό το Ν. 4335/2015

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών το νομοθετικό πλαίσιο για τη χορήγηση της προσωρινής διαταγής έχει υποστεί πολλαπλές μεταρρυθμίσεις. Μετά το Ν. 4335/2015 η προσωρινή διαταγή ρυθμίζεται στο άρθρο 691 A ΚΠολΔ. Η μετάθεση της ρύθμισης της προσωρινής διαταγής από το άρθρο 691 § 4 ΚΠολΔ στο νέο άρθρο 691 A, υπαγορεύθηκε κατά την ΑιτΕκθ Ν.4335/2015 χάριν σταθμίσεων καλύτερης νομοτεχνικής διατύπωσης και σαφέστερης κατάστρωσης των ρυθμίσεων με τη δημιουργία νέου άρθρου. Στην § 2 αντικαταστάθηκαν ως αδόκιμοι οι όροι «αντίδικος»

και «εκδικάζει» της προηγούμενης διατύπωσης με τους όρους «καθ' ου η αίτηση» και «δικάζει».

Τα κύρια χαρακτηριστικά της ισχύουσας ρύθμισης μπορούν να συνοψισθούν στα ακόλουθα σημεία.

- 1) Διατηρείται η δυνατότητα χορήγησης προσωρινής διαταγής και αυτεπαγγέλτως
- 2) Η κλήτευση του αντιδίκου καταλείπεται κατ' αρχήν στην κρίση του δικάζοντος δικαστή.
- 3) Ρυθμίζεται ρητά η δυνατότητα χορήγησης αναβολής με διατήρηση της προσωρινής διαταγής. Η βραχύβια αντίθετη ρύθμιση του Ν. 4172/2013 δημιούργησε στη δικαστηριακή πρακτική σοβαρά προβλήματα και η νέα μεταστροφή του νομοθέτη αξιολογείται εδώ επιδοκιμαστέα.
- 4) Αναγνωρίζεται ρητά η δυνατότητα υποβολής αίτησης ανάκλησης της προσωρινής διαταγής
- 5) Σε περίπτωση χορήγησης προσωρινής διαταγής που έχει ως αντικείμενο την απαγόρευση μεταβολής της πραγματικής ή νομικής κατάστασης ακινήτου ή πλοίου ή αεροσκάφους, επιδίδεται στην αρμόδια αρχή και έγγραφο στο αντίστοιχο βιβλίο κατ' ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 713 και 714 ΚΠολΔ. Διευκρινίζεται ότι στο μέτρο που ο νόμος δεν διακρίνει η ανάλογη εφαρμογή των άρθρων 713 και 714 ΚΠολΔ απαιτείται ανεξάρτητα από το είδος του ασφαλιστικού μέτρου το οποίο εξαιτείται ο αιτών με την κύρια αίτηση. Επομένως, επιβάλλεται η μεταγραφή της προσωρινής διαταγής που διέταξε την απαγόρευση μεταβολής πραγματικής και νομικής κατάστασης, όχι μόνον στην περίπτωση που με την κύρια αίτηση ασφαλιστικών μέτρων επιδιώκεται η λήψη του μέτρου της συντηρητικής κατάσχεσης αλλά και στην περίπτωση που επιδιώκεται π.χ. η διαταγή προσημείωσης υποθήκης ή προσωρινής ρύθμισης κατάστασης.

4 Σχέση της διαδικασίας χορήγησης προσωρινής διαταγής με τη δίκη ασφαλιστικών μέτρων

Κατά τη ρητή πρόβλεψη του άρθρου 691 Α § 1 ΚΠολΔ η χορήγηση προσωρινής διαταγής προϋποθέτει τουλάχιστον κατάθεση αίτησης ασφαλιστικών μέτρων. Εξ αντιδιαστολής η χορήγηση προσωρινής διαταγής δεν προϋποθέτει αυτονόητα την επίδοση της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων ή έστω του εγγράφου που εκδίδει η γραμματεία κατά το άρθρο 686 § 4 ΚΠολΔ. Η διευθέτηση αυτή είναι συνεπής άλλωστε με την γενικότερη δομή των κοινοποιήσεων στη δίκη ασφαλιστικών μέτρων, όπου κατ'

εξαίρεση έστω είναι νοητή η συζήτηση και της κύριας αίτησης χωρίς προηγούμενη κλήτευση.

Η διατύπωση του άρθρου 691 Α § 1 ΚΠολΔ δηλώνει ότι η εν γένει διαδικασία της προσωρινής διαταγής δεν εισάγει μια αυτοτελή έννομη σχέση δίκης, διακριτή από αυτή των ασφαλιστικών μέτρων, αλλά εντάσσεται ως διαδικαστική πράξη στην κύρια δίκη των ασφαλιστικών μέτρων. Η διαπίστωση δεν στερείται πρακτικών συνεπειών αναφορικά με το επιτρεπτό άσκησης πρόσθετης παρέμβασης ή ανταίτησης στη δίκη της προσωρινής διαταγής. Ακριβώς επειδή η διαδικασία συζήτησης της προσωρινής διαταγής δεν ανάγεται σε μια αυτοτελή δίκη, θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι τόσο η ανταίτηση προσωρινής διαταγής, όσο και η άσκηση παρέμβασης προϋποθέτουν να έχει κατατεθεί τουλάχιστον αντίστοιχο δικόγραφο για την κύρια δίκη των ασφαλιστικών μέτρων. Όπως και στην περίπτωση του αιτήματος προσωρινής διαταγής που εισάγει η κύρια αίτηση, επίδοση του δικογράφου της ανταίτησης ή της παρέμβασης δεν απαιτείται.

Μετά την τελευταία τροποποίηση του άρθρου 686 ΚΠολΔ από το Ν. 4509/2017 επιτράπηκε εκ νέου η άσκηση προφορικής πρόσθετης παρέμβασης ή ανταίτησης στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων. Δεδομένου ότι η ρύθμιση δεν το αναφέρει ρητά, θα πρέπει να γίνει δεκτό εξ αντιδιαστολής πως για την άσκηση κύριας παρέμβασης θα απαιτείται η κατάθεση δικογράφου.

Προφορική άσκηση της πρόσθετης παρέμβασης και της ανταίτησης συγχωρείται βέβαια μόνον στα ασφαλιστικά μέτρα που εισάγονται ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου ή του Ειρηνοδικείου. Κατ' αποτέλεσμα οσάκις η προσωρινή διαταγή συζητείται ενώπιον των δικαστηρίων αυτών θα πρέπει να θεωρηθεί νοητή και η άσκηση ανταίτησης ή παρέμβασης προφορικά ενώπιον του δικάζοντος δικαστή. Εφιστάται η προσοχή όμως ότι στην περίπτωση αυτή και ιδιαίτερα στην περίπτωση της ανταίτησης, η τελευταία θα πρέπει να καλύπτει και την κύρια δίκη των ασφαλιστικών μέτρων. Αν ασκηθεί κατά τη συζήτηση προσωρινής διαταγής ανταίτηση που δεν καλύπτει και την κύρια δίκη ασφαλιστικών μέτρων, αυτή θα πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη κατά το άρθρο 691 Α § 1 ΚΠολΔ. Αν ασκηθεί προφορικά ανταίτηση που καλύπτει και την κύρια δίκη ασφαλιστικών μέτρων, τότε κατά την συζήτηση της κύριας αίτησης δεν απαιτείται η επανάληψη της άσκησης της, προφορικά ή εγγράφως. Στην πραγματικότητα η εκκρεμοδικία της αρχικής ανταίτησης θα κώλυε την συζήτηση κάθε άλλου δικογράφου με ταυτότητα ιστορικής και νομικής αιτίας, οπότε αν ο αναιτών επιθυμεί να επανασκήσει την ανταίτηση προφορικά ή εγγράφως χάριν της θεραπείας τυχόν ελλείψεων της, θα πρέπει να παραιτηθεί από το

προφορικά ασκηθέν δικόγραφο της προηγούμενης. Στο μέτρο που στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων δεν τηρούνται κατά κανόνα πρακτικά, μόνη η προφορική δήλωση περί παραιτήσεως στο ακροατήριο (π.χ. κατά τη συζήτηση της κύριας αίτησης ασφαλιστικών) δεν αρκεί για να επιφέρει τα έννομα αποτελέσματα της παραίτησης, αφού δεν καταχωρείται σε πρακτικό. Ο διάδικος θα πρέπει στην περίπτωση αυτή να επιδιώξει την επίσπευση της παραίτησης μέσω του εναλλακτικού τύπου που τάσσει το άρθρο 297 ΚΠολΔ, δηλαδή με την επίδοση δικογράφου στον αντίδικο.

Πρακτικό ενδιαφέρον έχει το ερώτημα πως θα καταγραφεί το περιεχόμενο της ανταίτησης που ασκείται προφορικά κατά τη συζήτηση προσωρινής διαταγής και πως θα ενταχθεί στη δικογραφία κατά τρόπο ώστε εν συνεχεία να μπορεί να επισκοπηθεί από το δικαστή της κύριας δίκης ασφαλιστικών μέτρων. Από τη στιγμή που στη διαδικασία της προσωρινής διαταγής δεν τηρούνται πρακτικά, είναι πρακτικά αδύνατο να καταγραφεί το περιεχόμενο της ανταίτησης, ώστε να μπορεί να τεθεί στη δικογραφία και διαβιβασθεί εν συνεχεία στο δικαστή που θα δικάσει την κύρια αίτηση. Μόνη διαφαινόμενη λύση καταλείπεται σε ανάλογες περιπτώσεις να ζητείται η σύμπραξη γραμματέως κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 690 § 2 ΚΠολΔ. Συμπλήρωση των ελλείψεων της ανταίτησης με το σημείωμα είναι νοητή, μόνον αν αυτό κατατίθεται κατά τη συζήτηση της προσωρινής διαταγής ή μεταγενέστερα κατά τη συζήτηση της κύριας αίτησης. Αν κατατεθεί σημείωμα μετά τη συζήτηση, είτε της κύριας αίτησης ασφαλιστικών μέτρων, είτε της προσωρινής διαταγής, δεν συγχωρείται η προβολή νέων ισχυρισμών προς συμπλήρωση της ανταίτησης, κατ' αναλογία προς τα κρατούντα στη νομολογία αναφορικά με τη συμπλήρωση της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων.

Τυχόν «ανταίτηση» που αναφέρεται αποκλειστικά στη διαδικασία της προσωρινής διαταγής και δεν διαλαμβάνει αίτημα λήψης ασφαλιστικών μέτρων απορρίπτεται ως απαράδεκτη. Προστίθεται ότι στην περίπτωση που ασκηθεί ανταίτηση και για την κύρια διαδικασία των ασφαλιστικών ενώπιον του Δικαστή της προσωρινής διαταγής παρέλκει η κλήτευση του καθ' ου η ανταίτηση, αφού ο τελευταίος είναι παρόν στην άσκηση της.

5 Χρονικό πλαίσιο χορήγησης της προσωρινής διαταγής

Η δυνατότητα έκδοσης προσωρινής διαταγής διαρκεί από την κατάθεση της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων και μέχρι την έκδοση απόφασης ασφαλιστικών μέτρων. Προ του Ν. 4335/2015 υπό την ισχύ του άρθρου 691 § 4 ΚΠολΔ γινόταν δεκτό ότι η δυνατότητα χορήγησης προσωρινής διαταγής υφίστατο καθ' όλη τη διάρκεια της εκκρεμοδικίας της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων. Υπό το άρθρο 691 Α ΚΠολΔ, ο νομοθέτης υιοθέτησε

διατύπωση που διευρύνει τα όρια χορήγησης προσωρινής διαταγής ήδη από το χρόνο της κατάθεσης (§ 1: «μόλις κατατεθεί η αίτηση»).

Η εξουσία προς χορήγηση της προσωρινής διαταγής διατηρείται με βάση την ισχύουσα διατύπωση της ρύθμισης μέχρι την έκδοση της απόφασης ασφαλιστικών μέτρων («με τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν έως την έκδοση της απόφασης του»). Η διατύπωση αυτή επικυρώνει την ερμηνευτική λύση που είχε συγκλίνει η νομολογία πριν το Ν. 4335/2015. Υποστηρίχθηκε παλαιότερα και η γνώμη ότι η προσωρινή διαταγή θα πρέπει να ισχύει μέχρι την επίδοση της απόφασης ασφαλιστικών μέτρων με επίκληση του επιχειρήματος ότι διαφορετικά υπάρχει κίνδυνος να καταστεί αδύνατη στο μεσοδιάστημα η επιβολή των ασφαλιστικών μέτρων και να ματαιωθεί έτσι τελικά ο σκοπός της προσωρινής διαταγής. Η ερμηνευτική λύση αυτή είναι *de lege ferenda* εύστοχη, όμως στερείται ερείσματος στη φραστική διατύπωση του άρθρου 691 Α § 1 ΚΠολΔ. Προς θεραπεία των πρακτικής φύσης προβλημάτων που εγείρει η όχι επιτυχής διατύπωση του άρθρου 691 Α § 1 ΚΠολΔ δεν καταλείπεται περιθώριο ερμηνευτικής διεύρυνσης των χρονικών ορίων της ισχύος της προσωρινής διαταγής *de lege lata* παρά μόνον μέσω διορθωτικής-συσταλτικής ερμηνείας της διάταξης.

Συχνά στη δικαστηριακή πρακτική η προσωρινή διαταγή που χορηγείται ευθύς μετά την κατάθεση της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων, παρέχεται υπέρ του αιτούντος με τον χρονικό περιορισμό ότι ισχύει μέχρι τη συζήτηση και υπό τον όρο διεξαγωγής αυτής. Στην περίπτωση αυτή επιβάλλεται κατά τη συζήτηση να επιβληθεί αίτημα διατήρησης της προσωρινής διαταγής και σε περίπτωση ευδοκίμησης του να σημειωθεί επί του υπηρεσιακού αντιγράφου η διατήρηση της προσωρινής διαταγής. Αν παραλειφθεί η υποβολή αιτήματος η ισχύς της χορηγηθείσας προσωρινής διαταγής παύει και αν έχει περατωθεί η συζήτηση είναι νοητή η εκ νέου χορήγηση της μόνον μετά από υποβολή νέας αίτησης. Για τη βεβαίωση της διατήρησης της προσωρινής διαταγής ή την τυχόν ανάκληση της, μπορεί να παρέχεται απόσπασμα πρακτικών ή υπηρεσιακή βεβαίωση από την αρμόδια γραμματεία, όταν αυτό συνέχεται με έννομες συνέπειες για τους διαδίκους. Ο ισχυρισμός περί παύσης της ισχύος της προσωρινής διαταγής λόγω μη διατήρησης της κατά τη συζήτηση μπορεί να προβληθεί και ως λόγος ανακοπής κατά της εκτέλεσης στο πλαίσιο της ανακοπής του άρθρου 702 ΚΠολΔ.

Στις προσωρινές διαταγές που χορηγήθηκαν στο πλαίσιο ασφαλιστικών μέτρων προστασίας της νομής θα πρέπει οπωσδήποτε να αναγνωρισθεί εξαίρεση, στην περίπτωση που μετά την έκδοση της απόφασης του ειρηνοδικείου, ακολουθεί αναστολή εκτέλεσης κατά το άρθρο 912 ΚΠολΔ, της πρωτόδικης απόφασης σύμφωνα με το άρθρο 734 § 4 ΚΠολΔ. Εμμονή στην γραμματική διατύπωση του άρθρου 691 Α

§ 1 ΚΠολΔ στην περίπτωση αυτή, θα απέληγε στην de facto κατάργηση της προσωρινώς παρασχεθείσας έννομης προστασίας, ενόσω δύο δικαστικά όργανα (ο δικαστής της προσωρινής διαταγής και το Ειρηνοδικείο) έχουν κρίνει ήδη πως η παροχή της είναι επιβεβλημένη.

Για το ζήτημα της τύχης της προσωρινής διαταγής σε περίπτωση έκδοσης απόφασης που δεν περατώνει τη δίκη ασφαλιστικών μέτρων, βλ. κατωτέρω § 8.

6 Αίτηση προς χορήγηση της προσωρινής διαταγής

Η αίτηση χορήγησης προσωρινής διαταγής μπορεί να διατυπωθεί με τους ακόλουθους τρόπους: (α) με σύρρευση στο δικόγραφο της κύριας αίτησης ασφαλιστικών μέτρων, (β) με αυτοτελή αίτηση απευθυνόμενη στο Ειρηνοδικείο ή στο Μονομελές Πρωτοδικείο, (γ) σωρευόμενη σε προφορικά ασκηθείσα ανταίτηση κατά τη συζήτηση της προσωρινής διαταγής ή κατά τη συζήτηση της κύριας αίτησης στο δικαστήριο των ασφαλιστικών μέτρων, (δ) με τις προτάσεις σωρευόμενη με αίτηση απευθυνόμενη στο Πολυμελές Πρωτοδικείο ενόψει της συζήτησης της κύριας υπόθεσης.

Αυτοτελή αίτηση χορήγησης προσωρινής διαταγής μπορεί να υποβάλλει ο διάδικος σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο μετά την κατάθεση της κύριας αίτησης ασφαλιστικών μέτρων, αν συντρέξουν περιστάσεις μετά την κατάθεση της κύριας αίτησης που καθιστούν επιβεβλημένη τη χορήγηση της (π.χ. αιφνίδια μεταβολή επί τω χείρω της περιουσιακής κατάστασης του καθ' ου). Στην τελευταία περίπτωση σκόπιμο είναι να διευκρινισθεί ότι δεν απαιτείται η έκδοση χωριστής απόφασης επί της αυτοτελούς αίτησης, αφ' ης στιγμής ο νομοθέτης δεν υιοθετεί καμία διάκριση για τη διαδικαστική αντιμετώπιση της προσωρινής διαταγής στην περίπτωση αυτή.

7 Αυτεπάγγελτη χορήγηση προσωρινής διαταγής

Διατηρείται και υπό το ισχύον δίκαιο η δυνατότητα χορήγησης προσωρινής διαταγής αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο ευθύς μετά την κατάθεση της αίτησης. Η δυνατότητα αυτή έχει περιορισμένη πρακτική εφαρμογή, καθώς προσκρούει σε εύλογες σταθμίσεις προστασίας του δικαιώματος υπεράσπισης του καθ' ου και ισότητας των διαδίκων. Επιπλέον η λειτουργία της στη δικαστηριακή πρακτική είναι κατά κανόνα ανέφικτη, αφ' ης στιγμής τα δικόγραφα ασφαλιστικών μέτρων δεν τίθενται υπόψιν του δικαστή για να ασκήσει τη σχετική αρμοδιότητα.

Ορθά υποστηρίζεται ότι η αυτεπάγγελτη έκδοσή της, εφόσον δεν συντρέχουν λόγοι δημόσιας τάξης, συνιστά αδικαιολόγητη διάσπαση της διαθετικής αρχής του άρθρ. 106 ΚΠολΔ, αν μάλιστα ληφθεί υπόψη ότι το δικαστήριο διατάσσει τα κυρίως ασφαλιστικά μέτρα μόνον ύστερα από αίτηση (άρθρ. 686§1 ΚΠολΔ).

8 Καθ' ύλην και κατά τόπον αρμοδιότητα

Αρμόδιο για την έκδοση της προσωρινής διαταγής είναι το δικαστήριο στο οποίο εκκρεμεί η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, και αν ακόμη αυτό είναι αναρμόδιο, με επίκληση του κινδύνου δημιουργίας τετελεσμένων έως ότου επιληφθεί το δικαστήριο της παραπομπής.

Το πολυμελές δικαστήριο (πρωτοβάθμιο ή δευτεροβάθμιο), στο οποίο εκκρεμεί κατά το άρθρ. 684 ΚΠολΔ αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, μπορεί να εκδώσει προσωρινή διαταγή ανεξάρτητα από τη συζήτηση της κύριας υπόθεσης, μολονότι κατά το άρθρ. 686§5 εδ. β' ΚΠολΔ δεν μπορεί να συζητήσει την αίτηση ασφαλιστικών μέτρων χωριστά από την κύρια υπόθεση. Η προσωρινή διαταγή εκδίδεται από το πολυμελές δικαστήριο υπό πλήρη συγκρότηση, δηλαδή με τη συμμετοχή όλων των μελών της συγκεκριμένης σύνθεσής του, οπότε ο πρόεδρος του δικαστηρίου δεν νομιμοποιείται να ενεργήσει αυτοτελώς και να εκδώσει μόνος αυτός την προσωρινή διαταγή. Στην πράξη πάντως, δεν απαιτείται η συγκρότηση του πολυμελούς πρωτοδικείου από τη σύνθεση που θα επιληφθεί τελικά της κύριας διαφοράς. Η ερμηνευτική λύση που είχε υιοθετήσει παλαιότερα η Ολομέλεια Εφετών Θεσσαλονίκης 14/1994 [Αρμ 1995.516] σύμφωνα με την οποία ο πρόεδρος εφετών δεν μπορεί να χορηγήσει προσωρινή διαταγή περί αναστολής της προσωρινής εκτελεστότητας και τη σχετική εξουσία έχει μόνον το εφετείο κατά τη δικάσιμο και υπό την ίδια σύνθεση, αφορούσε κατά τη γνώμη μας την ιδιαίτερη περίπτωση της διαδοχικής εναλλαγής αρμοδιότητας των άρθρων 912 και 913 ΚΠολΔ και επομένως, τουλάχιστον κατά το δεύτερο σκέλος της δεν φαίνεται δεκτική γενικεύσεων.

Επίσης μετά τη μεταρρύθμιση του Ν. 3994/2011 και την καθιέρωση υλικής αρμοδιότητας του Μονομελούς Πρωτοδικείου ως δευτεροβάθμιου δικαστηρίου αλλά και Μονομελούς Εφετείου, η εμβέλεια του άρθρου 686 § 5 ΚΠολΔ θα πρέπει να ερμηνευθεί συσταλτικά, ώστε να καταλαμβάνει μόνον εκείνες τις περιπτώσεις όπου το Εφετείο επιλαμβάνεται υπό πολυμελή σύνθεση.

Επί τη βάση της μάλλον κρατούσας στη νομολογία αλλά όχι αναντίλεκτης γνώμης αίτηση ασφαλιστικών μέτρων που ασκήθηκε ενώπιον αναρμοδίου δικαστηρίου παραπέμπεται στο αρμόδιο και δεν απορρίπτεται κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 46 ΚΠολΔ. Η σχετική απόφαση περατώνει βέβαια τη δίκη ενώπιον του συγκεκριμένου δικαστηρίου, όχι όμως και τη δίκη ασφαλιστικών μέτρων γενικά. Δεδομένου ότι στην περίπτωση αυτή η εκκρεμοδικία της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων δεν καταργείται προτείνεται πειστικά ότι θα πρέπει να θεωρηθεί ότι διατηρείται και στην περίπτωση

αυτή η προσωρινή διαταγή μέχρι την έκδοση απόφασης από το τελικά αρμόδιο δικαστήριο. Η διατύπωση του άρθρου 691 Α § 1 ΚΠολΔ, ενδείκνυται να ερμηνευθεί εδώ κατά τελολογική συστολή καθώς ο νομοθέτης προφανώς προσέβλεψε στο συνήθως συμβαίνον της περάτωσης της δίκης με απόφαση επί της ουσίας της αίτησης ασφαλιστικών.

Η ίδια ερμηνευτική λύση θα πρέπει να γίνει δεκτή και στις υπόλοιπες περιπτώσεις όπου εκδίδεται απόφαση που δεν αποφαίνεται επί της ουσίας της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων (π.χ. διαταγή επανάληψης της συζήτησης κατ' άρθρο 254 ΚΠολΔ, αναστολή προόδου δίκης λόγω εκκρεμοδικίας, κήρυξη απαραδέκτου της συζήτησης λόγω πλημμελειών στην κλήτευση κ.ο.κ.).

9 Κλήτευση του καθ' ου

Προσωρινή διαταγή μπορεί και αυτεπαγγέλτως να εκδοθεί συγχρόνως με την κατάθεση ή την προφορική υποβολή της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων ή να ορισθεί μεταγενέστερος χρόνος προς συζήτησή της ή από την υποβολή του σχετικού αιτήματος, αν αυτό δεν εμπεριέχεται στην αίτηση ασφαλιστικών μέτρων.

Καταλείπεται στην διακριτική ευχέρεια του δικαστηρίου το αν θα κλητευθεί ο καθ' ου. Η διατύπωση της διάταξης ενδεχομένως δημιουργεί εσφαλμένες εντυπώσεις («αν ο δικαστής κρίνει αναγκαία την εμφάνιση του») ότι μόνον κατ' εξαίρεση μπορεί να διατάξει ο δικαστής την κλήτευση. Ορθό είναι το αντίστροφο. Κανόνας θα πρέπει να θεωρηθεί αυτονοήτως η κλήτευση χάριν προάσπισης του δικαιώματος ακρόασης και μόνον κατ' εξαίρεση θα πρέπει να εισάγεται *ex parte* η συζήτηση της αίτησης.

Περιστάσεις που μπορούν να δικαιολογήσουν εντούτοις την συζήτηση της αίτησης προσωρινής διαταγής χωρίς κλήτευση μπορούν να θεωρηθούν εκείνες στις οποίες η πιθανή κλήτευση μπορεί να ματαιώσει εξ ολοκλήρου την ικανοποίηση του δικαιώματος του αιτούντος ή παρίσταται ιδιαίτερα δυσχερής σε χρόνο τέτοιο που να μην καταλείπεται κίνδυνος ανεπανόρθωτης βλάβης του ασφαλιστέου δικαιώματος. Οι προϋποθέσεις αυτές μπορεί να θεωρηθεί ότι συντρέχουν σε περιπτώσεις όπου επιδιώκεται η δέσμευση άυλων περιουσιακών στοιχείων που μπορούν να μεταβιβασθούν ή αποκρυβούν ευχερώς (π.χ. εισηγμένων μετοχών σε χρηματιστηριακή αγορά, τραπεζικών λογαριασμών και λοιπών χρηματοοικονομικών στοιχείων, δέσμευση κινητών και δη τιμαλφών, δέσμευση πλοίων). Ειδικές ρυθμίσεις καθιερώνουν αφενός το άρθρο 64 § 1 Ν. 2121/1993 σύμφωνα με το οποίο σε περίπτωση που πιθανολογείται η προσβολή δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας ή συγγενικού δικαιώματος χορηγείται υποχρεωτικά προσωρινή διαταγή και μάλιστα

χωρίς κλήτευση του αντιδίκου και αφετέρου το άρθρο 154 § 1 Ν. 4072/2012 το οποίο όμως παρέχει μόνον διακριτική ευχέρεια στο δικαστή να χορηγήσει την προσωρινή διαταγή *ex parte*, χωρίς κατ' ουσίαν να αποκλίνει από την ρύθμιση του άρθρου 691 Α § 1 ΚΠολΔ.

Ο δικάζων δικαστής μπορεί να αξιοποιήσει συνετά τις δυνατότητες που του παρέχει η διατύπωση του άρθρου 691 Α § 2 ΚΠολΔ, χορηγώντας προσωρινή διαταγή με περιορισμένη χρονική διάρκεια («προσωρινή της προσωρινής») χωρίς κλήτευση ώστε να εξισορροπήσει αφενός την αναγκαιότητα προστασίας της αποτελεσματικότητας της παρεχόμενης έννομης προστασίας και αφετέρου την προστασία του δικαιώματος ακροάσεως.

Επίδοση της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων δεν απαιτείται πάντως για την κλήτευση του καθ' ου στη συζήτηση του αιτήματος χορήγησης προσωρινής διαταγής. Αρκεί η τήρηση των ελαστικότερων διατυπώσεων του άρθρου 686 § 4 ΚΠολΔ, οπότε είναι δυνατή η κλήτευση και τηλεφωνικά, με τηλεγράφημα ή -κατά επιδοκιμαστέα τροποποίηση του Ν. 4335/2015- και με ηλεκτρονικά μέσα. Για την τήρηση των ανωτέρω απαιτείται η έκδοση από τη γραμματεία εγγράφου στα οποία αναφέρονται κατ' ελάχιστον ο τόπος, η ημέρα και η ώρα της συζήτησης. Ως «ηλεκτρονικά μέσα» θα πρέπει να νοηθεί κάθε πρόσφορο ηλεκτρονικό μέσο συμπεριλαμβανομένου του *e mail* ή του *fax*, αρκεί να διασφαλίζει την επιβεβαίωση της παραλαβής από τον παραλήπτη. Ηλεκτρονική υπογραφή του εγγράφου της γραμματείας του δικαστηρίου, δεν απαιτείται καθώς το πρωτότυπο του εγγράφου είναι το συντασσόμενο εγχάρτως από τη γραμματεία, η ρύθμιση της § 4 ρυθμίζει μόνον τους τρόπους διαβίβασης στον παραλήπτη.

10 Αντικείμενο διαδικασίας προσωρινής διαταγής – προϋποθέσεις χορήγησης της – στοιχεία δικογράφου της αίτησης

Ο νομοθέτης δεν εξειδικεύει τις προϋποθέσεις χορήγησης προσωρινής διαταγής. Εντούτοις με αφετηρία τη θεσμική λειτουργία της προσωρινής διαταγής ως μέσου θεραπείας του κινδύνου να καταστεί η εκτέλεση της απόφασης ασφαλιστικών μέτρων άνευ αντικειμένου, νοείται ότι η χορήγηση της προϋποθέτει την συνδρομή των προϋποθέσεων χορήγησης του κύριου ασφαλιστικού μέτρου προσηκόντως επαυξημένη. Από την αντιδιαστολή μεταξύ των άρθρων 682 και 691 Α ΚΠολΔ παρέπεται ως αυτονόητο ότι τα στοιχεία τόσο της επείγουσας περίπτωσης, όσο και του επικείμενου κινδύνου αποτελούν αυτονόητες προϋποθέσεις για τη διαταγή οποιουδήποτε ασφαλιστικού μέτρου. Εντούτοις ο νομοθέτης δεν προβλέπει αυτόθροη

τη χορήγηση προσωρινής διαταγής με την κατάθεση της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων (πρβλ. αντίθετα ως πρόσφατα στη διαδικασία του Ν. 3869/2010 ή στην περίπτωση). Από την αντιδιαστολή αυτή συνάγεται με ικανοποιητικό βαθμό ασφάλειας ότι για τη χορήγηση προσωρινής διαταγής πρέπει να συντρέχουν τέτοιες περιστάσεις κινδύνου ή επείγουσας περίπτωσης, ώστε πράγματι να κινδυνεύει η προσωρινή προστασία υπό τη μορφή της απόφασης ασφαλιστικών μέτρων να είναι άνευ αντικειμένου εφόσον δεν χορηγηθεί η προσωρινή διαταγή.

Τις παραπάνω περιστάσεις οφείλει να επικαλείται έστω και συνοπτικά στο δικόγραφο με το οποίο προβάλλεται το αίτημα της προσωρινής διαταγής και αν το αίτημα υποβάλλεται προφορικά, ομοίως επιβάλλεται η επίκληση σχετικών περιστατικών κατά τρόπο συγκεκριμένο και σαφή. Αξιοποιώντας τα σχετικά νομολογιακά δεδομένα από τη νομολογιακή εφαρμογή του άρθρου 688 ΚΠολΔ μπορεί να λεχθεί πάντως ότι η μόνη η επίκληση της πιθανότητας επιδείνωσης της περιουσιακής κατάστασης του καθ' ου χωρίς αναφορά σε συγκεκριμένα δεδομένα που να δηλώνουν τον επικείμενο κίνδυνο αποξένωσης από συγκεκριμένα περιουσιακά στοιχεία δεν είναι αρκετή.

Όταν ζητείται προσωρινή διαταγή ενόψει αίτησης που αφορά προσωρινή επιδίκαση απαίτησης και ιδιαίτερα διατροφής, παρατηρείται στη δικαστηριακή πρακτική η κάμψη της αυστηρότητας των ανωτέρω κριτηρίων. Συνεκτιμώντας το σχετικά σύντομο διάστημα που μεσολαβεί συνήθως μεταξύ της χορήγησης της προσωρινής διαταγής και της συζήτησης της κύριας αίτησης, σκόπιμο είναι να συνεκτιμάται όχι μόνον η προοπτική ευδοκίμησης της κύριας αίτησης αλλά και το κατά πόσον θα είναι εν συνεχεία εφικτή η ικανοποίηση του αιτούντος από την περιουσία του καθ' ου. Στο μέτρο που δεν πιθανολογείται τέτοιος κίνδυνος σκόπιμο είναι να αποφεύγεται η χορήγηση της προσωρινής διαταγής, εκτός αν συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι επείγοντος στο πρόσωπο του αιτούντος (π.χ. λόγοι υγείας, επιτακτικές οικονομικές ανάγκες λόγω σπουδών κ.ο.κ.

Η προσωρινή διαταγή συνδέεται τελολογικά με την απόφαση ασφαλιστικών μέτρων και για τη χορήγηση της πρέπει να πιθανολογείται έστω η ευδοκίμηση της κύριας αίτησης. Παρέπεται λοιπόν ότι είναι αναγκαία η πιθανολόγηση έστω του ασφαλιστέου δικαιώματος. Υπό την έννοια αυτή θα πρέπει να αποκλεισθεί η δυνατότητα χορήγησης προσωρινής διαταγής επί αιτήσεων ασφαλιστικών μέτρων μη νόμιμων ή προδήλως απαράδεκτων.

11 Συζήτηση προσωρινής διαταγής- αποδεικτική διαδικασία

Ο νόμος δεν περιλαμβάνει ειδικές διατάξεις για την συζήτηση της προσωρινής διαταγής ή για την εφαρμοστέα αποδεικτική διαδικασία. Θα πρέπει να θεωρηθεί αυτονόητο ότι κατά κανόνα οι διάδικοι πρέπει να παρίστανται με δικηγόρο, εξοπλισμένο με την ικανότητα δικολογείν ενώπιον του συγκεκριμένου δικαστηρίου όπου εισάγεται το αίτημα. Κατ' εξαίρεση μόνον στις περιπτώσεις που αυτό επιτρέπεται κατ' άρθρο 94 ΚΠολΔ μπορεί να παρασταθεί αυτοπροσώπως ο διάδικος. Σύμφωνα με την κρατούσα γνώμη στη νομολογία το επείγον ως προϋπόθεση διαταγής ασφαλιστικών μέτρων δεν ταυτίζεται νοηματικά με το επείγον στο άρθρο 94 ΚΠολΔ, οπότε η επείγουσα περίπτωση που εκ των πραγμάτων θα επικαλείται ο αιτών για την υποστήριξη του αιτήματος προσωρινής διαταγής δεν δικαιολογεί την αυτοπρόσωπη παράσταση του στη διαδικασία.

Αν έχει διαταχθεί η κλήτευση του καθ' ου και αυτός δεν εμφανισθεί, ο δικαστής οφείλει να ελέγξει το προσήκον της κλήτευσης και αν διαπιστωθεί παρατυπία να κηρύξει τη συζήτηση της προσωρινής απαράδεκτη. Αν ο καθ' ου δεν εμφανισθεί παρά το νομότυπο της κλήτευσης του, δεν συνάγεται τεκμήριο ομολογίας αλλά η συζήτηση προχωρεί σαν ήταν παρών.

Οι δικηγόροι που παρίσταται στη συζήτηση της προσωρινής πρέπει να είναι εφοδιασμένοι με το αντίστοιχο γραμμάτιο προεισπραξης επί ποινή απαράδεκτου της διαδικαστικής πράξης της παράστασης τους στη συζήτηση (63 ΚΔικ).

Για το προσήκον της παράστασης του διαδίκου δεν απαιτείται φυσικά η κατάθεση προτάσεων, μπορεί όμως να ζητηθεί βραχεία προθεσμία κατάθεσης σημειώματος η χορήγηση της οποίας καταλείπεται στη διακριτική ευχέρεια του δικάζοντος δικαστή.

Η αποδεικτική διαδικασία καταλείπεται επίσης στην διακριτική ευχέρεια του δικάζοντος δικαστή. Ο τελευταίος μπορεί να λάβει υπόψιν του και αποδεικτικά μέσα ατελή ή μη πληρούντα τους όρους του νόμου, όχι όμως και παράνομα. Έγγραφα συνταγέντα σε αλλοδαπή γλώσσα μπορούν να ληφθούν υπόψιν και χωρίς μετάφραση ως μη πληρούντα τους όρους του νόμου αποδεικτικά μέσα, εφόσον όμως το πρωτότυπα είναι συνταγμένο σε γλώσσα που ο δικαστής κατανοεί. Από το άρθρο 691 Α § 1 ΚΠολΔ που επιτρέπει την χορήγηση προσωρινής διαταγής ακόμη και αυτεπαγγέλτως, παρέπεται ότι ο δικαστής δεν είναι υποχρεωμένος στη στηρίξει την κρίση του κατ' ανάγκη σε αποδεικτικά μέσα. Η εξέταση μαρτύρων ή διαδίκου δεν αποκλείεται αλλά οπωσδήποτε εναπόκειται στην κρίση του δικάζοντος. Εφόσον κριθεί αναγκαίο από το δικάζοντα δικαστή δεν πρέπει να θεωρηθεί ασύμβατη με την λειτουργία της προσωρινής διαταγής ούτε η αυτοψία. Διαταγή πραγματογνωμοσύνης αντίθετα θα πρέπει να

αποκλεισθεί λόγω των ιδιομορφιών της διαδικασίας, το σχετικό κενό όμως μπορεί να καλυφθεί με την προσκομιδή από τους διαδίκους εκθέσεων τεχνικών συμβούλων.

Κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 691 § 1 ΚΠολΔ ο δικαστής μπορεί να στηριχθεί και σε ιδιωτικές γνώσεις ως και να λάβει κάθε αναγκαίο μέτρο για τη συγκέντρωση ανάλογων στοιχείων, υπό τους εγγενείς περιορισμούς ότι θα πρέπει να παρέχεται η δυνατότητα στους διαδίκους να ασκήσουν το δικαίωμα ακρόασης και να αποφεύγονται οι αιφνιδιασμοί. Πράγματα γνωστά στο δικαστήριο υπό την έννοια του άρθρου 336 ΚΠολΔ μπορούν ληφθούν υπόψιν και χωρίς απόδειξη.

Το βάρος της απόδειξης της συνδρομής των προϋποθέσεων χορήγησης προσωρινής διαταγής το φέρει φυσικά ο αιτών, ενώ ως προς το μέτρο απόδειξης και ελλείψει άλλης διαβάθμισης από το νομοθέτη θα πρέπει να θεωρηθεί επαρκής η πιθανολόγηση.

12 Εξουσία του δικαστή για την οριοθέτηση του διατασσόμενου μέτρου

Τα μέτρα που διατάσσονται με την προσωρινή διαταγή πρέπει να κατατείνουν στην εξασφάλιση ή διατήρηση του δικαιώματος ή τη ρύθμιση της κατάστασης μέχρι την έκδοση απόφασης ασφαλιστικών μέτρων. Εντός των ορίων αυτών ο δικάζων δικαστής απολαμβάνει ευρύτατης διακριτικής ευχέρειας για την εξειδίκευση του μέτρου. Συνήθως πάντως τα ασφαλιστικά μέτρα που διατάσσονται είναι η απαγόρευση της μεταβολής της πραγματικής και νομικής κατάστασης της περιουσίας του καθ' ου ή η απαγόρευση απόπλου προκειμένου για πλοία. Νοητή είναι ακόμη υπό τις ανωτέρω αναγκαίες σταθμίσεις ακόμη και η προσωρινή επιδίκαση διατροφής.

13 Λειτουργία της προσωρινής διαταγής – δέσμευση εξ αυτής – ανάκληση προσωρινής διαταγής

Αν και η προσωρινή διαταγή δεν αποτελεί κατά τα ανωτέρω διδασκόμενα «δικαστική απόφαση» εντούτοις αναπτύσσει δεσμευτική ενέργεια παραπλήσια εκείνης της απόφασης ασφαλιστικών μέτρων, η οποία εκδηλώνεται και με ανάλογο τρόπο, δηλαδή εμποδίζοντας άλλη δικαστική αρχή να επιληφθεί του ιδίου ζητήματος, χωρίς προηγούμενη μεταβολή των συνθηκών. Προς τούτο γίνεται παγίως δεκτό ότι η ενδεχομένως χορηγηθείσα προσωρινή διαταγή υπόκειται σε ανάκληση ή μεταρρύθμιση υπό τους όρους του άρθρου 696 ΚΠολΔ, εφαρμοζόμενο αναλογικά.

Νοητή πρέπει να θεωρηθεί ακόμη η ανάκληση ή μεταρρύθμιση προσωρινής διαταγής κατ' άρθρο 697 ΚΠολΔ από το δικαστήριο της κύριας δίκης. Αμφίβολη θα πρέπει να θεωρηθεί εντούτοις η δυνατότητα ανάκλησης απορριπτικής διάταξης περί προσωρινής

διαταγής από το δικαστήριο της κύριας δίκης κατ' ανάλογο εφαρμογή του άρθρου 697 ΚΠολΔ, ως διαμορφώνεται μετά το Ν. 4335/2015. Η δυνατότητα αυτή θα πρέπει μάλλον να αποκρουσθεί ως ασυμβίβαστη με τις ιδιαιτερότητες της προσωρινής διαταγής, ιδίως αν συνεκτιμηθεί ότι θα κατέλειπε σοβαρό περιθώριο παρελκυστικών τακτικών από τους διαδίκους (διαδοχικές επαναφορές του αιτήματος ανάκλησης κατ' άρθρο 697 ΚΠολΔ στα μεγάλα πρωτοδικεία).

14 Δικαστική δαπάνη

Κατά την έκδοση προσωρινής διαταγής δεν εκκαθαρίζεται δικαστική δαπάνη, αφού με την έκδοση της δεν περατώνεται η δίκη ασφαλιστικών μέτρων. Η δαπάνη του νικητή διαδίκου θα εκκαθαρισθεί με την έκδοση της απόφασης ασφαλιστικών μέτρων.

Βιβλιογραφία

Αθανασοπούλου Ε. Ζητήματα από τη νομική φύση της προσωρινής διαταγής (υπό τη ΜΠρΑθ 1732/2007), ΕφΑΔ 2008.824· *Ανδρίτσος Σ.* Προσωρινή διαταγή απαγόρευσης διάθεσης (υπό τις ΑΠ 557/2010 και ΜΠρΒεροίας 148/2010), ΕφΑΔ 2010.1117· *Άνθιμος Α.*, Σχετικά με το δικαίωμα άσκησης αίτησης ανάκλησης προσωρινής διαταγής από τρίτο πρόσωπο το οποίο δεν συμμετείχε στη διαδικασία έκδοσης της (υπό τη ΜΠρΘεσ 17831/2013), Αρμ 2013.2421· *Απαλαγάκη Χ.*, Διατήρηση ισχύος προσωρινής διαταγής εκδοθείσας από κατά τόπο αναρμόδιο δικαστήριο μετά την έκδοση παραπεμπτικής απόφασης (γνωμ.), ΕφΑΔ 2018.105 επ· *Αρβανιτάκης Π.* Δικονομικά ζητήματα του Ν. 3869/2010, ΕΠολΔ 2013.156· *Βαθρακοκόιλης Β.*, Αναδρομική εγκυρότητα διάθεσης που είχε απαγορευτεί με προσωρινή διαταγή (υπό την ΟΛΑΠ 20/2015), ΕλλΔνη 2016.177· *Βλάχος Δ.* Η προσωρινή διαταγή κατά τον ΚΠολΔ, 2002, *passim*· *Γέσιου-Φαλτσή Π.*, Προσωρινή απαγόρευση μεταβολής της περιουσιακής καταστάσεως ως ασφαλιστικό μέτρο για την εξασφάλιση χρηματικής απαιτήσεως - Τα δικαιώματα από τις συμβάσεις δικαιοχρήσεως (Franchising) ως αντικείμενο κατασχέσεως (άρθρα 1022 επ), ΕΠολΔ 2013.638 επ· *Γεωργάκα Ε.*, Η προσωρινή δικαστική προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, ΧρΙΔ 2013.229 επ· *Γιαννακάκης Ε.* Προσωρινή διαταγή και σημείωση της στα βιβλία των υποθηκοφυλακείων (ΑΠ 1198/2008), ΝοΒ 2008.2423· *Γιαννόπουλος Π.* Ασφαλιστικά μέτρα. Ανακριτικό σύστημα. Αυτεπάγγελτη αναζήτηση και λήψη υπόψιν ρήτρα παρέκτασης υπέρ αλλοδαπών δικαστηρίων παρά την ερημοδικία του καθ' ου κατ' επίκληση του άρθρου 691 ΚΠολΔ, ΕΠολΔ 2014.503 επ· *Γιαννόπουλος Π.* Παραδεκτό προφορικά ασκηθείσας ανταίτησης μετά το Ν. 4335/2015 (υπό τη ΜΠρΓυθ 36/2016), ΕΠολΔ 2017.283 επ· *Γιαννούλης Κ.* Δεσμευτικότητα του σημειώματος με το οποίο ο

δικαστής παρεμποδίζει τον υπάλληλο του πλειστηριασμού συμβολαιογράφο να διενεργήσει τον προγραμματισμένο πλειστηριασμό (υπό την ΕφΑθ 4373/2001), Δ 2003.211 επ· *Δεληκωστόπουλος Ι.* Η έλλειψη αυτοτέλειας της ανατιολόγηση προσωρινής διαταγής (υπό την ΟΛΑΠ 20/2015), ΕλλΔνη 2015.174· *Δεληκωστόπουλος Ι.*, Ισχύς δικαιοπραξίας γενόμενης κατά παράβαση προσωρινής διαταγής επί απόρριψης της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων αλλά ευνοϊκής έκβασης της κύριας δίκης για τον υπέρ ου η προσωρινή διαταγή (υπό την ΟΛΑΠ 20/2015), ΕΠολΔ 2015.553· *Δεμερτζής Κ.* Εισαγγελική αρμοδιότητα για κατεπείγοντα μέτρα υπέρ ανηλίκου προτού να διαταχθούν ασφαλιστικά μέτρα από το δικαστήριο, Δ 2005.1211 επ· *Δεμερτζής Κ.* Η προσωρινή διαταγή ως δυνητική φόρμα λήψης προπαρασκευαστικών μέτρων για την προστασία των οικογενειακών σχέσεων στις οικογενειακές διαφορές, ΕφΑΔ 2013.715 επ· *Δούμπης Ιασ.*, Η προσωρινή διαταγή κατά τα άρθρα 691 παρ. 2 και 700 παρ. 3 ΚΠολΔ, ΝομΧρον Σεπ-Οκτ 2008, τεύχος 51· *Ιωακειμίδης Σ.*, Απαγόρευση διάθεσης ακινήτου με προσωρινή διαταγή, παραβίαση αυτής και σχετική ακυρότητα της συμβάσεως (υπό την ΟΛΑΠ 20/2015), ΝοΒ 2016.1406 επ· *Καγιούλη Α.* Οι τροποποιήσεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας στη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων σύμφωνα με τον ν. 4335/2015, ΕλλΔνη 2016.138 επ· *Καλαβρός Κ.* Η παράλειψη παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας στο πλαίσιο της πολιτικής δίκης, Δ 2003.659 επ· *Καλαβρός Κ.* Σχέση ασφαλιστικών μέτρων και κύριας δίκης ή ασφαλιστικά μέτρα και ουσιαστικό δίκαιο. Με αφορμή την ΟΛΑΠ 20/2015, ΝοΒ 2016.761 επ· *Καστριώτης Ι.*, Η προσωρινή διαταγή εις την συντηρητικήν κατάσχεσιν εις χείρας τρίτου, Δ 1984.654-661· *Κατηφόρης Ν.* Οι «παρενέργειες» της κατ' άρθρο 691 § 5 ΚΠολΔ αποτυπώσεως της προσωρινής διαταγής στα δημόσια βιβλία, ΕΠολΔ 2011.567 επ· *Κατράς Ι.* Εγγραφή προσημείωσης κατά παράβασης προσωρινής διαταγής περί μη μεταβολής της νομικής κατάστασης ακινήτου. Ζητήματα νομικής φύσης και ακυρότητας της εγγραφείσης προσημείωσης (υπό τη ΜΕφΘεσ 857/2013), ΕλλΔνη 2014.131 επ· *Κατράς Ι.* Η προσωρινή διαταγή με το Ν. 4335/2015, ΕλλΔνη 2015.1101 επ· *Κιουππίδου-Στρατουδάκη Ε.*, Αναστολή προσωρινής εκτελεστότητας, Αρμ 2007.653 επ· *Κολοτούρος Π.* (α) Κύρος διαδικαστικών πράξεων, που διενεργήθηκαν κατά παράβαση του άρθρου 62 παρ.3 εδ.β' του Κώδικα περί Δικηγόρων (ν.δ.3026/1954) (β) Χρονικά όρια της διαπλαστικής ενέργειας αποφάσεως, που εξεδόθη επί αιτήσεως ανακλήσεως ασφαλιστικού μέτρου κατά το άρθρο 697 ΚΠολΔ (γ) Αποδεικτική αξία εκθέσεως απογραφής, συνταχθείσας σε εκτέλεση προσωρινής διαταγής, που εξεδόθη κατά το άρθρο 64 εδ. β' του ν. 2121/1993 και ήδη ανεκλήθη, ΧρΙΔ 2006.1004· *Κολοτούρος Π.* Ζητήματα αποδείξεως εκ της εφαρμογής του άρθρου 64 του ν.2121/1993, ΧρΙΔ 2005.569 επ· *Κόντης Γ.* Ζητήματα προσωρινής δικαστικής προστασίας στις υποθέσεις του ν. 3869/2010 για τα υπερχρεωμένα φυσικά

πρόσωπα (υπό το πρίσμα των αλλαγών που επέφερε ο ν. 4161/2013, καθώς και των πρόσφατων αλλαγών του ν. 4336/2015), ΕΠολΔ 2015.487 επ· *Κουμάνης Σ.* Κατάχωση στο κτηματολογικό φύλλο προσωρινής διαταγής περί απαγόρευσης διάθεσης (υπό τη ΜΠρΘεσ 26672/2010), Αρμ 2010.1665 επ· *Κράνης Δ.* Ζητήματα ανταίτησης στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, ΝοΒ 2015.1431 επ· *Κράνης Δ.* Η προβληματική της χορήγησης προσωρινής διαταγής μετά τις ρυθμίσεις του άρθρ. 105 παρ. 1 και 2 του ν. 4172/2013, ΕΠολΔ 2014.684 επ· *Κράνης Δ.* Λειτουργικά προβλήματα της προσωρινής διαταγής, ΕλλΔνη 1999.1005 επ· *Κράνης Δ.* Λειτουργικές Δομές των ασφαλιστικών μέτρων, ΕλλΔνη 2003.1225 επ· *Κράνης Δ.* Προσωρινή Διαταγή, Ανάκληση και Μετενέργεια των Ασφαλιστικών Μέτρων, 2013, *passim*· *Κράνης Δ.*, Η προβληματική της χορήγησης προσωρινής διαταγής μετά τις ρυθμίσεις του άρθρ. 105 §§ 1 και 2 του ν. 4172/2013, ΕΠολΔ 2014.684 επ· *Κράνης Δ.*, Η άσκηση ανταίτησης στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων μετά το Ν. 4335/2015, Αρμ 2017.533 επ· *Κρητικός Αθ.* Ζητήματα αρμοδιότητας και εφαρμοστέας διαδικασίας για την αίτηση ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως της προσωρινής διαταγής υπό έποψη διαχρονικού δικαίου στο πλαίσιο της § 2 του άρθρ. 5 του ν. 3869/2010, ΕΠολΔ 2016.596· *Κρητικός Αθ.* Υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα. Δεν εμποδίζεται η έκδοση διαταγής πληρωμής όταν από την πλευρά του δανειολήπτη έχει υποβληθεί αίτηση του άρθρου 4 Ν. 3869/2010, ακόμη και αν έχει ανασταλεί η εκτελεστική διαδικασία σε βάρος του οφειλέτη με απόφαση ασφαλιστικών μέτρων ή προσωρινή διαταγή (υπό τη ΜΠρΘεσ 958/2014), ΕλλΔνη 2014.1145· *Λάλας Σ.*, Τα αποτελέσματα της έκδοσης προσωρινής διαταγής με την οποία απαγορεύεται η νομική μεταβολή της ακίνητης περιουσίας του οφειλέτη (παρατηρήσεις υπό την ΟΛΑΠ 17/2009), ΝοΒ 2010.122 *Μακρή Α.* Σχετικά με την προσωρινή παροχή έννομης προστασίας και την προσωρινή διαταγή (υπό την ΑΠ 697/2008), Αρμ 2009.913 επ· *Μητσόπουλος Γ.*, Η φύσις του «σημειώματος» περί αναστολής της αναγκαστικής εκτελέσεως άρθρον 938§1 ΚΠολΔ, Αρμ 43, 1989, σ. 430· *Μητσόπουλος Γ.*, Προσωρινή διαταγή του δικαστηρίου επί αιτήσεως εγγραφής προσημειώσεως υποθήκης, ΕλλΔνη 1983.1135 επ· *Μπέης Ε.* Προϋποθέσεις και έκταση της εκτελεστότητας και της διαπλαστικής ενέργειας της προσωρινής διαταγής (υπό την ΑΠ 561/1999), Δ 2001.1066· *Μπέης Κ.* Ανάκληση προσωρινής διαταγής (υπό την ΠΔ ΠρΠρωτΤριπ 10.1.1991), Δ 1992.263 επ· *Μπέης Κ.* Ανάκληση της προσωρινής διαταγής εξαιτίας δεδικασμένου προηγούμενης απόφασης ασφαλιστικών μέτρων (ΜΠρΚεφ 226/1985), Δ 1986.223 επ· *Μπέης Κ.* Δεσμευτικότητα της προσωρινής διαταγής με την οποία απαγορεύεται η διεξαγωγή του προγραμματισμένου αναγκαστικού πλειστηριασμού (υπό την ΟΛΑΠ 4/2004), Δ 2004.666 επ, 1272 επ· *Μπέης Κ.* Νόμιμες προϋποθέσεις για την έκδοση προσωρινής διαταγής περί απαγόρευσης λεξικού, Δ 1998.852 επ· *Μπέης Κ.* Υποκατάσταση σε

θέση επισπεύδοντα, σε περίπτωση που η διενέργεια του αναγκαστικού πλειστηριασμού δεν εγκαταλείφθηκε αλλά απαγορεύθηκε με προσωρινή διαταγή (υπό τη ΜΠρΤριπ 63/2003), Δ 2003.1330· *Μπέης Κ.* Χρονικά όρια ισχύος προσωρινής διαταγής, Δ. 1991.589 επ· *Νίκας Ν.* Προσωρινή αναστολή του δικαιώματος επικοινωνίας μητέρας προς τέκνο, χωρίς η ίδια να ακουσθεί (γνωμδ), Μελέτες ΙΙ, 2014, σ. 306 επ· *Νίκας Ν.*, Η απόδειξις εις την διαδικασίαν των ασφαλιστικών μέτρων, Δ 1977.623 επ· *Νίκας Ν.*, Το παραδεκτό της αιτήσεως αναστολής εκτελέσεως (938 ΚΠολΔ) ενώπιον δευτεροβάθμιου δικαστηρίου, Αρμ. 1995.552 επ· *Νικολόπουλος Π.*, Ποιος έχει την ενεργητική νομιμοποίηση για τη δικαστική ρύθμιση ή τη μεταρρύθμιση της επικοινωνίας του τέκνου με τον γονέα που δεν έχει την επιμέλεια, ΕφΑΔ 2014.229 επ· *Ορφανίδης Γ.* Η προσωρινή διαταγή κατ'άρθρο 691§ 2 ΚΠολΔ (αφορμή την υπ' αριθ. 557/2010 απόφαση του Αρείου Πάγου), ΕΠολΔ 2011.155 επ· *Πανταζόπουλος Α.* Έννοια, φύση και εκτέλεση προσωρινής διαταγής. Διάθεση του επίδικου αντικειμένου κατά παράβαση προσωρινής διαταγής. Έννομες συνέπειες (υπό τη ΜΕφΘεσ 857/2013), ΕλλΔνη 2014.131 επ· *Παντελίδου Κ.* Η προσωρινή έννομος προστασία του ανηλίκου, Δ 2003.748· *Παύλου Σ.*, Το άρθρο 232Α ΠΚ: "Μη συμμόρφωση σε προσωρινή διαταγή κ.λπ.". Η νεκρανάσταση μιας κυρωτικής υπερβολής, Υπεράσπιση, 1998.945 επ· *Ρήγος Γ.* Το προ πάσης εκτελέσεως σημείωμα του Αρείου Πάγου, Δ 2001.856 επ· *Ρούσσης Κ.* Η κατά το άρθρο 691 παρ. 6 γραφή προσωρινής διαταγής σε δημόσια βιβλία, ΧρΙΔ 2012.317 επ· *Σαββίδου Μ.* Νομική φύση προσωρινής διαταγής. Απαγόρευση διάθεσης πράγματος. Έννομες συνέπειες παραβίασης. Ζητήματα ουσιαστικού και δικονομικού δικαίου (υπό την ΟΛΑΠ 20/2015), ΕλλΔνη 2016.744· *Σταματόπουλος Σ. / Γιαννόπουλος Π.*, Διάρκεια ισχύος προσωρινής διαταγής επί παραπομπής της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων κατ' άρθ. 46 ΚΠολΔ και ζητήματα προσωρινής έννομης προστασίας επί απειλής διακοπής διαρκούς προμηθευτικής σύμβασης, ΕΠολΔ 2018.60 επ· *Σταματόπουλος Σ.* Αρχές (όρια και μέτρο) των ασφαλιστικών μέτρων στην πράξη, Δ 2003.816 επ· *Σταματόπουλος Σ.* Επανάληψη αίτησης προσωρινής διαταγής κ.λπ. (γνωμ), ΕΠολΔ 2011.311 επ· *Σταματόπουλος Σ.* Η προσωρινή διαταγή κατ' άρθρο 691 παρ. 2 ΚΠολΔ για την αποδοχή της εργασίας εργαζομένων και την καταβολή των νόμιμων αποδοχών τους δημιουργεί υποχρέωση συμμόρφωσης της διοίκησης παρά τη διάταξη του άρθρου 1 εδ. γ' Ν. 3068/2002 (υπό τη Γνωμδ ΕισΑΠ 7/2010), ΕΠολΔ 2011.98· *Σταματόπουλος Σ.* Όροι για την επανάληψη προσωρινής διαταγής, ΕΠολΔ 2010.812· *Σταματόπουλος Σ.* Προσωρινή διαταγή κατά το άρθρο 691 § 1 ΚΠολΔ για την ανατροπή της κατά το άρθρο 1532 ΑΚ διάταξης του εισαγγελέα ανηλίκων, Δ 2007.317· *Τριανταφυλλίδης Χ.* Σχετικά με το ζήτημα εγγραφής προσημείωσης υποθήκης σε περίπτωση που δεν περιγράφεται συγκεκριμένο ακίνητο στην αίτηση ασφαλιστικών

μέτρων (υπό τη ΜΠρΘεσ 2400/2002), Αρμ 2003.77· *Τσάκος Ν.*, Η προσωρινή διαταγή κατά τον ΚΠολΔ, Αρμ 1980. 87· *Τσάκος Ν.*, Το περιεχόμενο και ο τύπος της προσωρινής διαταγής, Αρμ 1981.176· *Φούρκας Β.*, Η εφαρμογή του άρθρου 94 ΚΠολΔ μετά τις τροποποιήσεις του ν. 4335/2015 (πότε επιτρέπεται η αυτοπρόσωπη παράσταση διαδίκου προς επιχείρηση διαδικαστικών πράξεων στην πολιτική δίκη), ΕΠολΔ 2016.172 επ· *Χατζηανδρέου Σ.*, Παρατηρήσεις σχετικά με την έκδοση προσωρινής διαταγής και την ανάκληση της, Αρμ 1980.610 επ· *Χατζηιωάννου Β.* Αναστολή μέτρων αναγκαστικής εκτέλεσης και ατομικών διώξεων στη νέα προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης. Αντικειμενικά όρια της (υπό την ΑΠ 294/2017), ΝοΒ 2017.1860· *Χορομίδης Ι.*, Ο θεσμός της προσωρινής διαταγής και η λειτουργία του στη δικαστηριακή πρακτική, Αρμ 1992.81 επ.